

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบสถานภาพทางการศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในด้านตัวบ่งชี้กระบวนการทำงาน และผลผลิต ระหว่างโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย โดยพิจารณาจากวุฒิของครู ประสิทธิภาพของครู ความสามารถพื้นฐานของนักเรียน จำนวนเงินที่โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือ หรือส่งเสริมจากชุมชน รายรับจากเงินประเภทเงินบำรุงการศึกษา และเงินงบประมาณ โครงสร้างการบริหารโรงเรียน งานวิชาการ ลักษณะการให้ทุนเรียนดี ค่าใช้จ่ายรายหัว ค่าเงินค่าเนิกร ค่าเนิกรลงทุน และรายหัวต่อปี การจัดกิจกรรมและการให้บริการแก่ชุมชน บริการห้องสมุด บริการสุขภาพ บริการแนะแนว งานปกครอง การจัดกิจกรรมภายใน และนอกโรงเรียน จำนวนนักเรียนชั้น ม.3 และ ม.ศ. 5 ที่เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลา จำนวนนักเรียนชั้น ม.ศ.5 ที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ความถี่ของการแข่งขันชนะเลิศด้านต่าง ๆ ของนักเรียน และเปรียบเทียบตัวแปรบางตัว กับเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ประชากรโรงเรียนในการวิจัยนี้เป็นโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในความรับผิดชอบของ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2525 เปิดทำการสอนรอบเดียว ตั้งแต่ชั้น ม.1 ถึง ม.ศ.5 จำนวน 47 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก 34 โรงเรียน และโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย 13 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียน ใช้โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ทั้งหมด 13 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนเพียง 13 โรงเรียน โดยใช้วิธีพิจารณาขนาดโรงเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนมีจำนวนใกล้เคียงกับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัคร-

เข้าเรียนน้อย ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนรวม 26 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจประสิทธิภาพครูมัธยมศึกษาของ วิภา เกษรศิริเจริญ และแบบสำรวจสถานภาพทางการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากคู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2523 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และแบบสำรวจสถานภาพทางการศึกษาของโรงเรียนของ สมบูรณ์ ทองพลาย

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

1. ด้านตัวบ่งชี้ เปรียบเทียบวุฒิของครู ความสามารถพื้นฐานของนักเรียน ระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม ทำการทดสอบด้วยไคสแควร์ เปรียบเทียบประสิทธิภาพของครู ระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที เปรียบเทียบ พิสัย และมัชฌิมฐาน ของจำนวนเงินที่โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือหรือส่งเสริมจากชุมชน รายรับจากเงินประเภทเงินบำรุงการศึกษา และเงินงบประมาณระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม และเปรียบเทียบตัวแปรบางตัวกับเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

2. ด้านกระบวนการทำงาน เปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารโรงเรียน การให้ทุนเรียนดี ค่าใช้จ่ายรายหัวค่าน้ำค่าน้ำเงินการ คำนการลงทุน และรายหัวต่อปี ระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม เปรียบเทียบจำนวนคาบเวลาเรียนโดยเฉลี่ยต่อวัน การจัดกิจกรรมและการให้บริการแก่ชุมชน จำนวนชั่วโมงของการเปิดบริการห้องสมุด ต่อวัน จำนวนหนังสือในห้องสมุดที่ให้นักเรียน 1 คน ยืมกลับต่อครั้ง ระยะเวลาที่ห้องสมุดให้นักเรียนยืมหนังสือต่อเล่ม การจัดบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน กิจกรรมในเวลาเปิดสอน ระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม แจกแจงในรูปความถี่ของจำนวนโรงเรียน เปรียบเทียบการจัดงานวิชาการ ความถี่ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนต่อภาคเรียน การจัดกิจกรรมการให้บริการแก่ชุมชน ความถี่ของการจัดกิจกรรมภายในและนอกโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม ทำการทดสอบด้วยพิชเชอร์ และเปรียบเทียบ พิสัย ฐานนิยม ของความถี่การตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนต่อปี ความถี่การฉีดยาป้องกันโรคแก่นักเรียนต่อปี ความถี่

การประชุมผู้ปกครองนักเรียนต่อปี ความดีที่อาจารย์ที่ปรึกษาพบผู้ปกครองนักเรียนใน
ชั้นทุกคนต่อปี ความดีของการจัดกิจกรรมต่อปี ระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม

3. ด้านผลผลิต เปรียบเทียบจำนวนนักเรียนชั้น ม.3 และ ม.ศ.5 ที่
เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลาจำนวนนักเรียนชั้น ม.ศ.5 ที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาได้ ระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบคำชี้ และเปรียบเทียบ
พิสัย ฐานนิยม ของความดีของการแข่งขันชนะเลิศด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ระหว่าง
โรงเรียน 2 กลุ่ม

ขอคนพบ

1. สถานภาพทางการศึกษาในค่านตัวป้อน

๒ 1.1 วุฒิของครู ร้อยละของจำนวนครูที่มีวุฒิแต่ละระดับระหว่าง
โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ไม่แตกต่างกัน

๒ 1.2 ประสิทธิภาพของครู ประสิทธิภาพของครูระหว่างโรงเรียนที่มี
จำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ไม่แตกต่างกัน

๓ 1.3 ความสามารถพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน
มาสมัครเข้าเรียนมาก นักเรียนมีความสามารถพื้นฐาน สูงกว่านักเรียนโรงเรียนที่มี
จำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ($p < .001$)

๔ 1.4 จำนวนเงินที่โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือ หรือส่งเสริมจาก
ชุมชน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากมีพิสัย 45,134-583,261
บาท มีขยฐาน 189,460 บาท ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียน
น้อยมีพิสัย 12,000-383,000 บาท มีขยฐาน 62,640 บาท

1.5 รายรับจากเงินประเภทเงินบำรุงการศึกษา โรงเรียนที่มีจำนวน
นักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากมีพิสัย 863,614-2,758,669 บาท มีขยฐาน
1,216,983 บาท ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีพิสัย
689,380-22,886,439 บาท มีขยฐาน 1,159,675 บาท

1.6 รายรับจากเงินประเภทเงินงบประมาณโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน

มาสมัครเข้าเรียนมาก มีพิสัย 115,650-8,030,000 บาท มีขยฐาน 684,840 บาท ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีพิสัย 64,740-5,745,890 บาท มีขยฐาน 227,050 บาท

1.7 พื้นที่ห้องสมุด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีพื้นที่ห้องสมุดระหว่าง 96-315 ตารางเมตร เฉลี่ย 206.1 ตารางเมตร โรงเรียนที่มีพื้นที่ห้องสมุดมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 11 โรง อีก 2 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีพื้นที่ห้องสมุดระหว่าง 0-324 ตารางเมตร เฉลี่ย 154.6 ตารางเมตร โรงเรียนที่มีพื้นที่ห้องสมุดเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 9 โรง อีก 3 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอีก 1 โรง คือ โรงเรียนวัดนายโรง กำลังก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ จึงใช้ศาลาการเปรียญของวัดนายโรงเป็นห้องสมุดของโรงเรียน

1.8 จำนวนหนังสือในห้องสมุดต่อนักเรียน 1 คน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีจำนวนหนังสือในห้องสมุดต่อนักเรียน 1 คนระหว่าง 2.7 ถึง 10.3 เล่ม เฉลี่ย 5.3 เล่ม โรงเรียนที่มีมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 7 โรง อีก 6 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีจำนวนหนังสือในห้องสมุดต่อนักเรียน 1 คนระหว่าง 1.6 ถึง 7.8 เล่ม เฉลี่ย 4.4 เล่ม โรงเรียนที่มีเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 5 โรง อีก 8 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.9 จำนวนวารสารวิชาการในห้องสมุด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีจำนวนวารสารวิชาการระหว่าง 5 ถึง 47 ฉบับ และระหว่าง 5 ถึง 49 ฉบับ ตามลำดับ โรงเรียนกลุ่มละ 12 โรง มีจำนวนวารสารวิชาการเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เหลือเพียงกลุ่มละ 1 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.10 จำนวนนิตยสารทั่วไปในห้องสมุด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีจำนวนนิตยสารทั่วไประหว่าง 3 ถึง 43 ฉบับ และระหว่าง 2 ถึง 25 ฉบับ ตามลำดับ โรงเรียนกลุ่มละ 12 โรง มีจำนวนนิตยสารเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เหลือเพียงกลุ่มละ 1 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.11 จำนวนหนังสือพิมพ์ในห้องสมุด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีจำนวนหนังสือพิมพ์ระหว่าง 4 ถึง 13 ฉบับ และระหว่าง 3 ถึง 10 ฉบับ ตามลำดับ โรงเรียนทุกโรงเรียนมีจำนวนหนังสือพิมพ์ มากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.12 จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ในห้องสมุด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนักเรียนระหว่าง 50 ถึง 120 คน และระหว่าง 36 ถึง 130 คน ตามลำดับ โรงเรียนทุกโรงเรียนมีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ มากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.13 จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีจำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน ระหว่าง 15.5 ถึง 20.8 เฉลี่ย 17.3 คน เกณฑ์มาตรฐานคือ นักเรียน 15 คน ต่อครู 1 คน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีนักเรียนมากกว่า 15 คน ต่อครู 1 คน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีจำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน ระหว่าง 14.0 ถึง 18.8 คน เฉลี่ย 16.7 คน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 15 คน ต่อครู 1 คน มี 11 โรงเรียน อีก 2 โรงเรียน มีนักเรียนน้อยกว่า 15 คน ต่อครู 1 คน

1.14 จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต่อห้อง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีจำนวนนักเรียนต่อห้องระหว่าง 39.8 ถึง 46.7 คน เฉลี่ย 44.5 คน เกณฑ์มาตรฐาน คือ นักเรียน 40-45 คน ต่อห้อง โรงเรียนที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานมี 7 โรงเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 45 คน ต่อห้อง มี 5 โรงเรียน อีก 1 โรงเรียน มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คน ต่อห้อง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีจำนวนนักเรียนต่อห้องระหว่าง 35.8 ถึง 44.0 คน เฉลี่ย 41.0 คน โรงเรียนที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานมี 11 โรงเรียน อีก 2 โรงเรียน มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คน ต่อห้อง

1.15 จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้อง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีจำนวนนักเรียนต่อห้องระหว่าง 35.2 ถึง 42.5 คน เฉลี่ย 38.1 คน เกณฑ์มาตรฐาน คือ นักเรียน 40-45 คน ต่อห้อง โรงเรียนที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานมีเพียง 2 โรงเรียน อีก 11 โรงเรียน มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คนต่อห้อง

โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีจำนวนนักเรียนต่อห้องระหว่าง 31.8 ถึง 41.0 คน เฉลี่ย 36.8 คน โรงเรียนที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานมี 3 โรงเรียน อีก 10 โรงเรียน มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คน ต่อห้อง

1.16 พื้นที่ห้องแนะแนว โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีพื้นที่ห้องแนะแนวระหว่าง 30 ถึง 189 ตารางเมตร เฉลี่ย 72.7 ตารางเมตร และระหว่าง 14 ถึง 189 ตารางเมตร เฉลี่ย 64.2 ตารางเมตร ตามลำดับ โรงเรียนกลุ่มละ 8 โรงเรียน มีพื้นที่ห้องแนะแนวเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานอีกกลุ่มละ 5 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.17 พื้นที่โรงอาหาร โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีพื้นที่โรงอาหารระหว่าง 160 ถึง 770 ตารางเมตร เฉลี่ย 405.4 ตารางเมตร โรงเรียนที่มีพื้นที่โรงอาหารมากกว่า เกณฑ์มาตรฐานมีเพียง 1 โรงเรียน อีก 12 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีพื้นที่โรงอาหารระหว่าง 172 ถึง 1,350 ตารางเมตร เฉลี่ย 593.8 ตารางเมตร โรงเรียนที่มีพื้นที่โรงอาหารเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 4 โรงเรียน อีก 9 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.18 จำนวนส้วมของนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีจำนวนส้วมชาย และส้วมหญิง ตามเกณฑ์มาตรฐานเพียงกลุ่มละ 1 โรงเรียน อีกกลุ่มละ 12 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.19 เครื่องอัดสำเนา โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีเครื่องอัดสำเนาระหว่าง 2 ถึง 5 เครื่อง โรงเรียนทุกโรงเรียนมีเครื่องอัดสำเนาเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีเครื่องอัดสำเนาระหว่าง 0 ถึง 4 เครื่อง โรงเรียนที่มีเครื่องอัดสำเนาเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 10 โรงเรียน อีก 2 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่ไม่มีเครื่องอัดสำเนา มี 1 โรงเรียน

1.20 เครื่องถ่ายเอกสาร โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีเครื่องถ่ายเอกสารระหว่าง 0 ถึง 1 เครื่อง โรงเรียนที่มีเครื่องถ่ายเอกสารเท่ากับเกณฑ์มาตรฐานมี 9 โรงเรียน อีก 4 โรงเรียน ไม่มีเครื่องถ่ายเอกสาร

โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีเครื่องถ่ายเอกสารระหว่าง 0 ถึง 2 เครื่อง โรงเรียนที่มีเครื่องถ่ายเอกสารเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 8 โรงเรียน อีก 5 โรงเรียน ไม่มีเครื่องถ่ายเอกสาร

1.21 เครื่องติดต่อกายใน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีเครื่องติดต่อกายใน ระหว่าง 0 ถึง 17 เครื่อง โรงเรียนที่มีเครื่องติดต่อกายในเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มี 10 โรงเรียน อีก 3 โรงเรียน ไม่มีเครื่องติดต่อกายใน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีเครื่องติดต่อกายในระหว่าง 0 ถึง 29 เครื่อง โรงเรียนที่มีเครื่องติดต่อกายในเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มี 9 โรงเรียน อีก 4 โรงเรียน ไม่มีเครื่องติดต่อกายใน

1.22 เคียงพยาบาลในห้องพยาบาล โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีเคียงพยาบาลระหว่าง 2 ถึง 17 เคียง โรงเรียนที่มีเคียงพยาบาลเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 4 โรงเรียน อีก 9 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีเคียงพยาบาลระหว่าง 3 ถึง 10 เคียง โรงเรียนที่มีเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 6 โรงเรียน อีก 7 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.23 ตู้ยา (ชนิดตู้ตั้งพื้น) โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีตู้ยาระหว่าง 1 ถึง 4 ตู้ โรงเรียนที่มีตู้ยาเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 7 โรงเรียน อีก 6 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีตู้ยา ระหว่าง 0 ถึง 2 ตู้ โรงเรียนที่มีตู้ยาเท่ากับเกณฑ์มาตรฐานมี 4 โรงเรียน อีก 8 โรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และโรงเรียนที่ไม่มีตู้ยา มี 1 โรงเรียน

1.24 เครื่องฉายโอเวอร์เฮด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีเครื่องฉายโอเวอร์เฮดระหว่าง 0 ถึง 3 เครื่อง ไม่มีโรงเรียนใดมีเครื่องฉายโอเวอร์เฮด เท่ากับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน 12 โรงเรียน มีจำนวนเครื่องฉายโอเวอร์เฮด ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอีก 1 โรงเรียน ไม่มีเครื่องฉายโอเวอร์เฮด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีเครื่องฉายโอเวอร์เฮดระหว่าง 0 ถึง 2 เครื่อง ไม่มีโรงเรียนใดมีเครื่องฉายโอเวอร์เฮดเท่ากับเกณฑ์มาตรฐาน

โรงเรียน 11 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อีก 2 โรง ไม่มีเครื่องฉายโอเวอร์เฮด

1.25 เครื่องฉายสไลด์ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีเครื่องฉายสไลด์ระหว่าง 1-5 เครื่อง โรงเรียนที่มีเครื่องฉายสไลด์เท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 10 โรง อีก 3 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีเครื่องฉายสไลด์ระหว่าง 1-4 เครื่อง โรงเรียนที่มีเครื่องฉายสไลด์เท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 7 โรง อีก 6 โรง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.26 เครื่องฉายฟิล์มสตริป โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีเครื่องฉายฟิล์มสตริประหว่าง 0 ถึง 3 เครื่อง โรงเรียนมีเครื่องฉายฟิล์มสตริปเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 7 โรง อีก 6 โรง ไม่มีเครื่องฉายฟิล์มสตริป โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีเครื่องฉายฟิล์มสตริประหว่าง 0 ถึง 3 เครื่อง โรงเรียนมีเครื่องฉายฟิล์มสตริปเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมี 9 โรง อีก 4 โรง ไม่มีเครื่องฉายฟิล์มสตริป

1.27 เครื่องฉายภาพยนตร์ 16 มิลลิเมตร โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีเครื่องฉายภาพยนตร์ระหว่าง 1 ถึง 2 เครื่อง โรงเรียนทุกโรงมีเครื่องฉายภาพยนตร์เท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีเครื่องฉายภาพยนตร์ระหว่าง 0 ถึง 1 เครื่อง โรงเรียนมีเครื่องฉายภาพยนตร์เท่ากับเกณฑ์มาตรฐาน 10 โรง อีก 3 โรง ไม่มีเครื่องฉายภาพยนตร์

2. สถานภาพทางการศึกษาในด้านกระบวนการทำงาน

2.1 โครงสร้างการบริหารโรงเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ทุกโรงเรียนมีผู้ช่วยผู้บริหาร 4 ฝ่าย คือ ผู้ช่วยบริหารฝ่ายวิชาการ ธุรการ ปกครอง และบริการ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ควบคุมดูแลหมวดวิชาต่าง ๆ การเรียนการสอน ทะเบียนวัดผล นิเทศและพัฒนาครู ผู้ช่วยบริหารฝ่ายธุรการ ควบคุมดูแลสารบรรณ ทะเบียน-สถิติ พัสดุ-ครุภัณฑ์ การเงินและบัญชี ผู้ช่วยบริหารฝ่ายปกครอง ควบคุมดูแลนักศึกษาวิชาทหาร นักการภารโรง การรักษาความปลอดภัยและเวรยาม

นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประสานงานร่วมกับอาจารย์หัวหน้าระดับ ครูอาจารย์ เพื่อควบคุมดูแลความประพฤตินักเรียน รักษาระเบียบวินัย อบรมส่งเสริมจริยศึกษาของนักเรียน และประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายบริการ ควบคุมดูแลบริการแนะแนว ห้องสมุด ไลบรารีศึกษา โภชนาการ พยาบาลและอนามัยสวัสดิการ กิจกรรมนักเรียน-สภกรณ์ อาคารสถานที่ ประชาสัมพันธ์ และความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย โครงสร้างการบริหารโรงเรียนคล้ายคลึงกับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก แต่มีส่วนรายละเอียดแตกต่างกันเล็กน้อย ดังนี้ คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ควบคุมดูแลเพิ่มค่าผลการวิเคราะห์ วิจัย การเรียนการสอน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ เพิ่มควบคุมดูแลนักการภารโรง ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง ควบคุมดูแลเพิ่มค่าการป้องกันและแก้ไขการใช้ยาในทางที่ผิด ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายบริการ ไม่มีการควบคุมดูแลด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2.2 จำนวนคาบเวลาเรียนโดยเฉลี่ยต่อวัน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากจัดคาบเวลาเรียนทุกระดับชั้น โดยเฉลี่ยวันละ 7 คาบ ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากจัดคาบเวลาเรียนชั้น ม.1-3 และ ม.ศ.5 โดยเฉลี่ยวันละ 7 คาบ และชั้น ม.4-5 โดยเฉลี่ยวันละ 8 คาบ

2.3 การจัดการการสอน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีการจัดการการสอนรวม ตารางสอนส่วนบุคคล ตารางการใช้ห้องและมีศูนย์รวมตารางสอนเพื่อตรวจสอบได้

2.4 การปฏิบัติงานวิชาการของครู โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากจัดครูเข้าสอนโดยมีการสำรวจดู ความถนัด ความสามารถของครู เมื่อครูป่วยหรือลาราชการ จัดครูเข้าสอนแทนครูขาดโดยสม่ำเสมอ การร่วมกิจกรรมจัดให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการทั้งในและนอกเวลาเรียน ขณะที่มีการเรียนการสอน ผู้บริหารเดินตรวจห้องเรียนด้วย

2.5 การตรวจสอบเวลาเรียนของนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ทุกโรงเรียนมีการตรวจสอบการมาเรียนของนักเรียน

อย่างสม่ำเสมอ เมื่อเปิดภาคเรียนจะมีการประชุมนิเทศการมาเรียนตามระเบียบการประเมินผล ระหว่างมีการเรียนการสอนทางโรงเรียนมีการบันทึกตรวจสอบการมาเรียนของนักเรียนทุกคนแต่ละวิชา เมื่อนักเรียนขาดเรียนมาสาย ทางโรงเรียนมีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่นั้น และโรงเรียนส่วนมากมีการแสดงสถิติการมาเรียนของนักเรียนทั้งโรงเรียน

2.6 สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ทุกโรงเรียนมีการจัดสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้า เมื่อนักเรียนเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อใดข้อหนึ่งในวิชาสามัญทุกวิชา โดยส่วนมากจัดชั่วโมงสอนอยู่ในตารางสอน และนักเรียนที่เรียนช้า ทุกคนต้องเรียนแต่นักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และอาจารย์ผู้สอนซ่อมเสริมไม่ได้ค่าตอบแทนในการสอน

2.7 สอนเสริมนักเรียนที่เรียนดี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีโรงเรียนบางโรงเรียนที่จัดชั่วโมงซ่อมเสริมโดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเรียนซ่อมเสริม อีกกลุ่มหนึ่งเรียนเสริม โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากมี 5 โรงเรียนที่จัดสอนเสริมนักเรียนที่เรียนดี ส่วนมากจัดสอนทุกระดับชั้นเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาว่าเรียนดี มีหลายเกณฑ์ที่ใช้แล้วแต่โรงเรียน เช่น พิจารณาจากระดับผลการเรียน 2 หรือ 3 ขึ้นไป ผลการเรียนวิชาภาษาไทย และสังคมไม่ตก ส่วนมากสอนเสริมในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ นักเรียนที่เรียนดีมาเรียนตามความสมัครใจ นักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และอาจารย์ผู้สอนไม่ได้ค่าตอบแทน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อยมี 4 โรงเรียนที่จัดสอนเสริมนักเรียนที่เรียนดี และจัดสอนในทุกระดับชั้นเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาว่าเรียนดี ส่วนมากพิจารณาจากการที่นักเรียนสอบผ่านในแต่ละรายวิชา นักเรียนที่เรียนดีต้องเรียนเสริมทุกคน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และอาจารย์ผู้สอนไม่ได้ค่าตอบแทนในการสอน

2.8 สอนทบทวนนักเรียนชั้น ม.ศ.5 เพื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีการสอนทบทวนนักเรียนชั้น ม.ศ.5 เพื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

โดยสอนทบทวนในวิชาสามัญทุกวิชา แต่ส่วนมากจะสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ โดยสอนหลังเวลาเลิกเรียนแล้ว ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง กุมภาพันธ์ นักเรียนสมัครเรียนตามความสมัครใจ บางโรงเรียนนักเรียนต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่โรงเรียนส่วนมากนักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อาจารย์ผู้สอนมีทั้งอาจารย์ในโรงเรียน อาจารย์จากมหาวิทยาลัย หรืออาจารย์จากโรงเรียนอื่น ส่วนมากอาจารย์ในโรงเรียนจะเป็นผู้สอน และไม่ได้ค่าตอบแทน แต่ถ้าเป็นอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกโรงเรียน จะได้ค่าตอบแทน โดยได้จากสมาคมผู้ปกครองและครู

2.9 ความดีของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนต่อภาคเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีความดีของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนต่อภาคเรียนมากกว่า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ($p < .05$)

2.10 การให้ทุนเรียนดี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ให้ทุนเรียนดีแก่นักเรียน 8 โรงเรียน อีก 5 โรงเรียน ไม่ให้ทุนเรียนดี ลักษณะที่ให้ทุนเรียนดีมากที่สุด คือ นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดปีสูงสุด ทุกระดับชั้น ชั้นละ 1 ทุน จำนวนเงินทุนละ 400-600 บาท โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ให้ทุนเรียนดีแก่นักเรียน 5 โรงเรียน อีก 8 โรงเรียน ไม่ให้ทุนเรียนดี ลักษณะที่ให้ทุนเรียนดีมากที่สุด คือ นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดปีสูงสุด ทุกระดับชั้น ชั้นละ 1 ทุน จำนวนเงินทุนละ 500 บาท

2.11 ค่าใช้จ่ายรายหัวด้านค่าเนิกร โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีค่าใช้จ่ายรายหัวด้านค่าเนิกรเท่ากับ 3,728.72 บาท และ 3,400.69 บาท ตามลำดับ

2.12 ค่าใช้จ่ายรายหัวด้านการลงทุน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีค่าใช้จ่ายรายหัวด้านการลงทุนเท่ากับ 661.44 บาท และ 724.32 บาท ตามลำดับ

2.13 ค่าใช้จ่ายรายหัวต่อปี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีค่าใช้จ่ายรายหัวต่อปีเท่ากับ 4,390.16 บาท และ 4,125.01 บาท ตามลำดับ

2.14 การจัดกิจกรรมและการให้บริการแก่ชุมชน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากจัดกิจกรรมและให้บริการแก่ชุมชนเกี่ยวกับ บริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมส่งเสริมนันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมวิชาการและกิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพอนามัย โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากจัดกิจกรรม และให้บริการแก่ชุมชนเกี่ยวกับ บริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และกิจกรรมส่งเสริมนันทนาการ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีการจัดกิจกรรม และการให้บริการแก่ชุมชน มากกว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$)

2.15 จำนวนชั่วโมงของการเปิดบริการห้องสมุดต่อวัน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย แต่ละวันเปิดบริการห้องสมุดระหว่าง $8\frac{1}{2}$ - 10 ชั่วโมง และ 6-10 ชั่วโมง ตามลำดับ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากเปิดบริการห้องสมุดวันละ 9 และ $9\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ตามลำดับ

2.16 จำนวนหนังสือในห้องสมุดที่ให้นักเรียน 1 คน ยืมกลับต่อครั้ง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ให้นักเรียน 1 คน ยืมหนังสือในห้องสมุดกลับบ้านได้ระหว่าง 1-3 เล่ม ต่อครั้ง และ 1-5 เล่มต่อครั้ง ตามลำดับ โรงเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนมากให้ยืมคนละ 2 เล่มต่อครั้ง

2.17 ระยะเวลาที่ห้องสมุดให้นักเรียนยืมหนังสือต่อเล่ม ห้องสมุดของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย หนังสือ 1 เล่ม ให้นักเรียนยืมกลับได้ระหว่าง 3-7 วัน โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม ส่วนมากให้ยืมหนังสือ 1 เล่ม ได้นาน 7 วัน

2.18 ความถี่การตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนต่อปี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากมีบริการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนชั้น ม.1 และ ม.4 ปีละ 1 ครั้ง สำหรับชั้นอื่น ๆ ส่วนมากไม่มีบริการตรวจสอบสุขภาพ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากมีบริการตรวจสอบสุขภาพชั้น ม.1 ปีละ 1 ครั้ง สำหรับชั้นอื่น ๆ ส่วนมากไม่มีบริการตรวจสอบสุขภาพ

2.19 ความถี่การฉีดยาป้องกันโรคแก่นักเรียนต่อปี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีบริการฉีดยาป้องกันโรคแก่นักเรียน ทุกระดับชั้นปีละ 1 ครั้ง

2.20 การจัดบริการแนะแนวการศึกษา โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากจัดบริการแนะแนวการศึกษาทั้ง 5 บริการ ได้แก่ บริการการศึกษา บริการให้คำปรึกษาหารือ บริการสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล

2.21 ทุนการศึกษา โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ทุกโรงเรียนจัดทุนการศึกษาให้นักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก จัดทุนการศึกษาให้นักเรียนระหว่าง 30-132 ทุน ค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินต่อ 1 ทุน ระหว่าง 400-911.88 บาท โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย จัดทุนการศึกษาให้นักเรียนระหว่าง 11-122 ทุน ค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินต่อ 1 ทุน ระหว่าง 385.06-1,290.91 บาท

2.22 ทุนอาหารกลางวัน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีจำนวนโรงเรียนจัดทุนอาหารกลางวัน มากกว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก และโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม ส่วนมากจัดทุนอาหารกลางวันแก่นักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก จัดทุนอาหารกลางวันให้นักเรียนระหว่าง 0-45 ทุน ค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินต่อ 1 ทุน ระหว่าง 0-791.73 บาท โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย จัดทุนอาหารกลางวัน ให้นักเรียนระหว่าง 0-81 ทุน ค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินต่อ 1 ทุน ระหว่าง 0-750 บาท

2.23 การกวาดล้างการแต่งกายของนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีการตั้งคณะกรรมการฝ่ายปกครองคอยกวาดล้างและติดตามผล ในตอนเช้ามีการตรวจการแต่งกายเป็นประจำขณะเข้าโรงเรียน โดยอาจารย์เวรประจำวัน นอกจากนี้มีอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ผู้สอนช่วยควบคุมดูแล โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อยบางโรงเรียน มีอาจารย์หัวหน้าระดับตรวจการแต่งกายเป็นประจำทุกสัปดาห์ และคณะกรรมการ-

ฝ่ายปกครองยังตรวจพร้อมกันขณะนักเรียนเข้าแถวในตอนเช้า ทุกสิ้นเดือน

2.24 การกวาดล้างความประพฤติของนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีคณะกรรมการฝ่ายปกครอง อาจารย์เวรประจำวัน อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์แนะแนวคอยดูแลให้คำปรึกษา โรงเรียนบางโรงเรียนมีระเบียบว่าด้วยการควบคุมติดตาม และส่งเสริมพฤติกรรม เมื่อนักเรียนทำผิดจะถูกตัดคะแนนความประพฤติ คะแนนที่ถูกตัดขึ้นกับชนิดของพฤติกรรมที่ทำผิด ถ้าถูกตัดคะแนนความประพฤติ ถึงเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด นักเรียนผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าสอบปลายภาค

2.25 ความถี่การประชุมผู้ปกครองนักเรียนต่อปี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกระดับชั้น ปีละ 1 ครั้ง

2.26 ความถี่ที่อาจารย์ที่ปรึกษาพบผู้ปกครองของนักเรียนในชั้นทุกคนต่อปี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากอาจารย์ที่ปรึกษาพบผู้ปกครองของนักเรียนในชั้นทุกคน ทุกระดับชั้น ปีละ 1 ครั้ง เมื่อภาคต้นวันมอบตัวนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากอาจารย์ที่ปรึกษาพบผู้ปกครองของนักเรียนในชั้น ม.1 ทุกคน ปีละ 1 ครั้ง เมื่อภาคต้นวันมอบตัวนักเรียน ส่วนระดับชั้นอื่น ๆ อาจารย์ที่ปรึกษาพบผู้ปกครองของนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อนักเรียนมีปัญหาทางการเรียน หรือความประพฤติ

2.27 กิจกรรมในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากมีการเคารพธงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ อบรมนักเรียน แจ่งข่าวสาร ชมเชยนักเรียนที่ประพฤติดี และอาจารย์ที่ปรึกษาเข้าโฮมรูมเป็นเวลาประมาณ 10 นาที โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากมีกิจกรรมในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน คล้ายคลึงกับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก แต่ไม่มีกิจกรรมโฮมรูม และเพิ่มกิจกรรมทำสมาธิ (การสงบนิ่ง) หน้าเสาธง

2.28 ความถี่การจัดกิจกรรมภายในและนอกโรงเรียนต่อปี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีความถี่ของการจัดกิจกรรม

ภายในและนอกโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนมากจัดการแสดงดนตรี การจัดนิทรรศการ การประกวดมารยาท การแสดงศิลปหัตถกรรม การแข่งขันกีฬาภายในและนอกโรงเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากจัดการแสดงดนตรีปีละ 2 และ 3 ครั้ง การจัดนิทรรศการปีละ 1 ครั้ง การประกวดมารยาทปีละ 2 ครั้ง การแสดงศิลปหัตถกรรมปีละ 1 ครั้ง การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนปีละ 1 ครั้ง การแข่งขันกีฬานอกโรงเรียนปีละ 1 และ 2 ครั้ง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากจัดการแสดงดนตรีปีละ 1, 2 และ 3 ครั้ง การจัดนิทรรศการปีละ 1 ครั้ง การประกวดมารยาทปีละ 1 ครั้ง การแสดงศิลปหัตถกรรมปีละ 1 ครั้ง การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนปีละ 1 ครั้ง และการแข่งขันกีฬานอกโรงเรียนปีละ 3 ครั้ง

2.29 กิจกรรมในเวลาที่เปิดสอน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก กิจกรรมในเวลาที่โรงเรียนส่วนมากเปิดสอน ได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ภาษาไทย ดนตรี และศิลปศึกษา โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย กิจกรรมในเวลาที่โรงเรียนส่วนมากเปิดสอน คล้ายคลึงกับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก แต่ไม่เปิดกิจกรรม ศิลปศึกษา และเพิ่มกิจกรรม การใช้ห้องสมุด สังคมศึกษา และกีฬา

3. สถานภาพทางการศึกษาในค่านผลิต

3.1 จำนวนนักเรียนชั้น ม.3 และ ม.ศ.5 ที่เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลา โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีร้อยละของจำนวนนักเรียนชั้น ม.3 ม.ศ.5 และผลรวมของจำนวนนักเรียนชั้น ม.3 กับ ม.ศ.5 ที่เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลา เท่ากับ 97.14, 99.72 และ 97.92 ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีร้อยละของจำนวนนักเรียนชั้น ม.3 ม.ศ.5 และผลรวมของจำนวนนักเรียนชั้น ม.3 กับ ม.ศ.5 ที่เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลา เท่ากับ 91.72, 98.60 และ 93.47 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลาของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก สูงกว่าของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน-

มาสมัครเข้าเรียนน้อย อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$)

3.2 จำนวนนักเรียนชั้น ม.ศ.5 ที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ปีการศึกษา 2524 และ 2525 โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีร้อยละของจำนวนนักเรียนที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ปีการศึกษา 2524 และ 2525 เท่ากับ 28.55 และ 20.84 ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีร้อยละของจำนวนนักเรียนที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ปีการศึกษา 2524 และ 2525 เท่ากับ 4.74 และ 6.87 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก สูงกว่าของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$)

3.3 ความถี่ของการแข่งขันชนะเลิศด้านต่าง ๆ ของนักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากจะชนะเลิศด้านกีฬา และด้านตอบปัญหา ด้านละ 2 ครั้ง ด้านมารยาท 1 ครั้ง ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากจะชนะเลิศด้านกีฬา 1 ครั้ง

อภิปรายผล

1. สถานภาพทางการศึกษาในค่านับก่อน

1.1 วุฒิของครู และประสิทธิภาพของครูระหว่างโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากครูทุกคนได้ผ่านการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู ในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา การสอบแข่งขันนั้นเป็นการแข่งขันกับบุคคลจำนวนมาก และพิจารณาวุฒิของผู้สมัครด้วย เมื่อบรรจุเข้ารับราชการแล้ว กรมสามัญศึกษายังให้โอกาสครูได้ลาศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มวิชาความรู้และวุฒิ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีวุฒิและประสิทธิภาพของครู ไม่แตกต่างกัน

1.2 ความสามารถพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน-

มาสมัครเข้าเรียนมาก สูงกว่านักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย เนื่องจากโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก นักเรียนต้องผ่านการสอบคัดเลือก ทำให้ได้นักเรียนที่เรียนดีเป็นจำนวนมาก ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย โรงเรียนรับนักเรียนที่สมัครทั้งหมด ถึงแม้มีการสอบคัดเลือกก็เพียงใช้ผลการสอบเป็นแนวทางพิจารณาบรรจุนักเรียนเข้าแผนการเรียนที่โรงเรียนจัดไว้เท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย นักเรียนมีความสามารถพื้นฐานเดิมแตกต่างกัน

1.3 จำนวนเงินที่โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือ หรือส่งเสริมจากชุมชนของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีค่ามัธยฐานของจำนวนเงินสูงกว่า ของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากได้รับความช่วยเหลือหรือส่งเสริมจากชุมชน มากกว่าของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย อาจเนื่องมาจากโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีงานบริการเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน จึงเน้นจัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน มีผลให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน จึงให้การช่วยเหลือโรงเรียน

1.4 รายรับจากเงินประเภทเงินบำรุงการศึกษา ของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีค่ามัธยฐานของจำนวนเงิน สูงกว่าของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากได้รับเงินบำรุงการศึกษา มากกว่าของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย อาจเนื่องมาจากรายรับจากเงินประเภทเงินบำรุงการศึกษา เป็นเงินที่รวมยอดเงินคงเหลือปีการศึกษาที่ผ่านมา กับเงินบำรุงการศึกษาปีการศึกษานี้ ซึ่งยอดเงินคงเหลือมีจำนวนเงินมากจึงทำให้รายรับจากเงินประเภทเงินบำรุงศึกษามากด้วย

1.5 รายรับจากเงินประเภทเงินงบประมาณ ของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีค่ามัธยฐานของจำนวนเงิน สูงกว่าของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากได้รับเงินงบประมาณ มากกว่าโรงเรียนที่มี

จำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย อาจเนื่องมาจากรายรับจากเงินประเภทเงินงบประมาณ พิจารณาจากจำนวนนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีจำนวนนักเรียนทั้งหมดมากกว่าเล็กน้อย จึงทำให้รายรับจากเงินประเภทเงินงบประมาณสูงกว่า

1.6 พื้นที่ห้องสมุด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีพื้นที่ห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐาน แม้ว่าโรงเรียนวัดนายโรงจะเป็นเพียงโรงเรียนเดียวที่ไม่มีห้องสมุดโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนกำลังก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ แต่ทางโรงเรียนก็ขอใช้ศาลาการเปรียญของวัดนายโรงเป็นห้องสมุดชั่วคราว แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนจัดห้องสมุด เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

1.7 จำนวนหนังสือในห้องสมุดต่อนักเรียน 1 คน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากมีจำนวนหนังสือต่อนักเรียน 1 คนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นโรงเรียนกลุ่มนี้ควรซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดให้มากยิ่งขึ้นให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้า ทำให้มีความรู้ดีขึ้น

1.8 จำนวนวารสารวิชาการ นิตยสารทั่วไป หนังสือพิมพ์ และโต๊ะเก้าอี้ในห้องสมุด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน แสดงให้เห็นว่า มีจำนวนวารสารวิชาการ นิตยสารทั่วไป หนังสือพิมพ์ และโต๊ะ เก้าอี้ในห้องสมุด เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

1.9 จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีนักเรียนมากกว่า 15 คน ต่อครู 1 คน แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม รับนักเรียนเข้าเรียนให้ได้มากที่สุด ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นการคลี่คลายปัญหาในการรับนักเรียนที่จบในปีการศึกษานั้น

1.10 จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต่อห้อง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน เห็นได้ว่าจำนวนนักเรียนไม่แออัด ทำให้การเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพสามารถดูแล-

เอาใจใส่นักเรียนได้ทุกคน

1.11 จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้อง เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา นักเรียน 40-45 คน ต่อห้อง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีนักเรียนน้อยกว่า 40 คน ต่อห้อง เนื่องจากเมื่อต้นปีการศึกษา โรงเรียนรับนักเรียนเต็มตามจำนวนของทางโรงเรียน เมื่อมีการเรียนการสอนแล้ว มักมีนักเรียนทยอยออกไปเรียนทางสายอาชีพ คงคาดว่าจบสายอาชีพแล้ว สามารถทำงานได้ทันที แต่ถ้าเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ก็จะต้องศึกษาต่อในระดับชั้นอุดมศึกษา ซึ่งเมื่อจบแล้วไม่แน่ใจว่าจะหางานทำได้ดีกว่าเมื่อจบสายอาชีพ จึงเห็นได้ว่า จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้อง มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คน ต่อห้อง

1.12 พื้นที่ห้องแนะแนว โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีพื้นที่เพียงพอ จึงสะดวกในการจัดบริการแนะแนวให้แก่ักเรียน

1.13 พื้นที่โรงอาหาร เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนมาก ตั้งแต่ 25 ห้องเรียนขึ้นไป มีขนาด 756 ตารางเมตร โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีพื้นที่โรงอาหารต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงให้เห็นว่า มีพื้นที่โรงอาหารคับแคบ จึงควรขยายโรงอาหารให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับนักเรียนรับประทานอาหารเช้า แม้บางโรงเรียนมีการแก้ปัญหาพื้นที่โรงอาหารคับแคบ โดยการจัดเวลารับประทานอาหารเป็น 2 รอบ แต่ทำให้เกิดปัญหาในการทำความสะอาด และเกิดเสียงรบกวนนักเรียนอื่น ซึ่งกำลังเรียนอยู่

1.14 จำนวนส้วมของนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ทุกโรงเรียนแยกส้วมชาย และส้วมหญิง แต่โรงเรียนส่วนมากมีจำนวนส้วมต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จึงควรเพิ่มจำนวนส้วมให้เพียงพอแก่จำนวนนักเรียนทั้งชายและหญิง

1.15 ครุภัณฑ์สำนักงาน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีเครื่องอัดสำเนา เครื่องถ่ายเอกสาร และเครื่องคิดต่อภายใน ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นมีเตียงพยาบาลในห้องพยาบาลต่ำกว่า-

เกณฑ์มาตรฐาน จึงควรเพิ่มเตียงพยาบาลให้ใกล้เคียงส่วนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่วนในเรื่องตู้ยา (ชนิดตู้ตั้งพื้น) โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากมีตู้ยาได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากมีตู้ยาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จึงควรเพิ่มจำนวนตู้ยา เพื่อบริการนักเรียนได้อย่างสะดวก

1.16 ครุภัณฑ์สนับสนุนการเรียนการสอน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีเครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป และเครื่องฉายภาพยนตร์ 16 มิลลิเมตร ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นเครื่องฉายโอเวอร์เฮด ส่วนมากมีจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ควรซื้อเครื่องฉายโอเวอร์เฮดเพิ่ม เพราะเป็นอุปกรณ์สำคัญประกอบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. สถานภาพทางการศึกษาในด้านกระบวนการทำงาน

2.1 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย คล้ายคลึงกันทุกโรงเรียน มีผู้ช่วยผู้บริหารครบทั้ง 4 ฝ่าย และทำหน้าที่รับผิดชอบในงานของตน โรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเรียนการสอน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ได้เพิ่มการวิเคราะห์และวิจัยการเรียนการสอน เนื่องจากความสามารถพื้นฐานเดิมของนักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ต่ำกว่านักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ซึ่งการวิเคราะห์และวิจัยการเรียนการสอน จะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายบริการ ควบคุมดูแลงานบริการด้านต่าง ๆ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีงานบริการเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนเพิ่มขึ้น ดังนั้นโรงเรียนจึงมีแผนปฏิบัติงานในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยให้บริการและจัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน ส่วนขอบข่ายงานของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ และปกครอง คล้ายคลึงกัน

2.2 งานวิชาการ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากจัดคาบเวลาเรียนทุกระดับชั้น โดยเฉลี่ยวันละ 7 คาบ ส่วนโรงเรียนที่มี

จำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากจัดคาบเวลาเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เฉลี่ยวันละ 7 คาบ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เฉลี่ยวันละ 8 คาบ ซึ่งโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม จัดคาบเวลาเรียนตามเกณฑ์ของกรมวิชาการ การจัดคาบเวลาเรียนวันละ 8 คาบ เพื่อจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และอบรมนักเรียนเพิ่มเติมได้ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีการจัดการวางสอนรวม ตารางส่วนบุคคล ตารางการใช้ห้อง และศูนย์รวมตารางสอนเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารการเรียนการสอน ในด้านการปฏิบัติงานวิชาการของครูนั้น โรงเรียนได้พยายามจัดครูเข้าสอนอย่างเหมาะสมโดยมีการสำรวจดูความถนัด ความสามารถของครู จัดครูเข้าสอนแทนครูขาดโดยสม่ำเสมอ ขณะที่มีการเรียนการสอนผู้บริหารเดินตรวจห้องเรียน จัดให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการทั้ง ในและนอกเวลาเรียน ในด้านเวลาเรียนของนักเรียน โรงเรียนพยายามให้นักเรียนมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีปฐมนิเทศการมาเรียนตามระเบียบการประเมินผล บันทึกตรวจสอบการมาเรียนของนักเรียนทุกคนแต่ละวิชา มีสถิติการมาเรียนของนักเรียนทั้งโรงเรียน และประสานงานกับผู้ปกครองแก้ปัญหานักเรียนขาดเรียน มาสาย ในด้านการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้า โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม ทุกโรงเรียนมีการสอนซ่อมเสริม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนดีขึ้น ส่วนมากสอนในช่วงโมฆะซ่อมเสริม และมีบางโรงเรียนได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเรียนซ่อมเสริม อีกกลุ่มหนึ่งเรียนเสริม การสอนเสริมนักเรียนที่เรียนดี ทำให้นักเรียนมีความสามารถเพิ่มขึ้น โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย จัดสอนเสริมมีจำนวน 5 และ 4 โรงเรียน ตามลำดับ สำหรับนักเรียนชั้น ม.ศ.5 โรงเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนมากมีการสอนทบทวนเพื่อสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากนักเรียนส่วนมากมีความมุ่งหวังศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา การสอนทบทวนทำให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ทั้งหมด พร้อมทั้งจะสอบแข่งขันกับนักเรียนทั่วไป โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีความดีของการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนต่อภาคเรียนมากกว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก เนื่องจากนักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย มีความสามารถพื้นฐานต่ำกว่านักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก

จึงมีการสอบระหว่างภาค 3 ครั้ง และสอบปลายภาค 1 ครั้ง การสอบระหว่างภาค มีจำนวนครั้งมากกว่า เพื่อช่วยให้ทราบว่านักเรียนได้รับความรู้ในเรื่องราวที่สอนนั้น เพียงไร ถ้านักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูผู้สอนจะสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนเนื้อหาต่อไปได้อย่างเข้าใจ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากจะให้ทุนเรียนดีแก่นักเรียน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีการแข่งขันในด้านการเรียน ซึ่งมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีผลการเรียนดียิ่งขึ้น ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากไม่มีทุนเรียนดีให้ มีแต่การประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่เรียนดีให้ทราบโดยทั่วกัน

2.3 ค่าใช้จ่ายรายหัวค่าน่าเนินการ ค่าใช้จ่ายรายหัวค่านการลงทุน และค่าใช้จ่ายรายหัวต่อปี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ค่าใช้จ่ายรายหัวค่าน่าเนินการ สูงกว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายต่อหัวค่านต่าง ๆ เช่น ค่าน่าจ้างประจำ ค่าน่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุ และรายจ่ายอื่น ๆ สูงกว่า แต่โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ค่าใช้จ่ายรายหัวค่านการลงทุน สูงกว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก เนื่องจากมีการก่อสร้างอาคารสถานที่มากกว่า เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายรายหัวต่อปี ซึ่งเป็นผลรวมของค่าใช้จ่ายรายหัวค่าน่าเนินการ และค่านการลงทุน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก จะมีค่าใช้จ่ายรายหัวต่อปีสูงกว่า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย

2.4 การจัดกิจกรรม และการให้บริการแก่ชุมชน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากมีการจัดกิจกรรม และให้บริการแก่ชุมชนมากกว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย เนื่องจากโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีงานบริการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเน้นการจัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน

2.5 บริการห้องสมุด โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีบริการห้องสมุดไม่แตกต่างกัน โดยเปิดบริการห้องสมุดวันละ

9 และ $9\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม เปิดบริการมากเพียงพอ โดยเปิดบริการห้องสมุดก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน นักเรียนแต่ละคนยืมหนังสือในห้องสมุดกลับบ้านได้ครั้งละ 2 เล่ม และหนังสือแต่ละเล่มให้ยืมเป็นเวลา 7 วัน

2.6 บริการสุขภาพ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากมีการตรวจสุขภาพของนักเรียนชั้น ม.1 และ ม.4 ปีละ 1 ครั้ง ระดับชั้นอื่น ๆ ไม่มีบริการตรวจสุขภาพ ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากมีการตรวจสุขภาพของนักเรียนชั้น ม.1 ปีละ 1 ครั้ง ระดับชั้นอื่น ๆ ไม่มีบริการตรวจสุขภาพ เห็นได้ว่าโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม บริการตรวจสุขภาพ เฉพาะนักเรียนที่เข้าเรียนเป็นปีแรกเท่านั้น ในปีต่อไปไม่มีบริการตรวจสุขภาพอีก เนื่องจากครูอนามัยโรงเรียนมีจำนวนน้อย กำลังคนไม่เพียงพอในการจัดบริการสุขภาพแก่นักเรียนทุกคน ซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้น และ Byrd (1964 : 205) เสนอว่าทางโรงเรียนควรจัดบริการตรวจร่างกาย ระบบหายใจ ระบบทางเดินอาหาร และระบบอื่น ๆ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ส่วนการฉีดยาป้องกันโรค โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีบริการฉีดยาป้องกันโรคทุกระดับชั้นปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ร่างกายของนักเรียนสร้างภูมิต้านทานโรค ซึ่งการฉีดยาป้องกันโรคเพียงปีละ 1 ครั้ง เพียงพอสำหรับนักเรียนในกรุงเทพมหานคร เช่น ฉีดยาป้องกันโรคไทฟอยด์ แต่ถ้ามีโรคระบาด ควรจัดหาบริการตรวจสุขภาพ และฉีดยาป้องกันโรคแก่นักเรียนอย่างทันที

2.7 บริการแนะแนวการศึกษา โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากจัดบริการแนะแนวการศึกษาครบทั้ง 5 บริการ คือ บริการการศึกษา บริการให้คำปรึกษาหารือ บริการสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง และขจัดปัญหาต่าง ๆ ให้หลุดพ้นไปจากตัวนักเรียนได้ โรงเรียนทุกโรงเรียนจัดทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียน เนื่องจากมีนักเรียนฐานะยากจน โรงเรียนจึงให้ทุนการศึกษาเพื่อซื้ออุปกรณ์ทางการศึกษา ส่วนทุนอาหารกลางวัน โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม ส่วนมากจัดทุนอาหารกลางวันให้แก่ นักเรียน เพื่อนักเรียนที่มีฐานะยากจนจะได้รับประทานอาหารกลางวันครบทุกคน

2.8 งานปกครอง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย ส่วนมากมีการกวาดล้างการแต่งกาย และความประพฤติของนักเรียนคล้ายคลึงกัน คือ มีการตั้งคณะกรรมการฝ่ายปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์แนะแนวคอยดูแลติดตามผล โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม ส่วนมากมีการประชุมผู้ปกครองของนักเรียนทุกระดับชั้นปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้โรงเรียน และผู้ปกครอง มีความเข้าใจตรงกัน และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากทุกระดับชั้นอาจารย์ที่ปรึกษาพบผู้ปกครองของนักเรียนในชั้นทุกคนปีละ 1 ครั้ง เมื่อภาคต้นวันมอบตัวนักเรียน ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครองของนักเรียน รู้จักซึ่งกันและกันมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน แต่โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากอาจารย์ที่ปรึกษาพบผู้ปกครองของนักเรียนในชั้นทุกคน เฉพาะระดับชั้น ม.1 ปีละ 1 ครั้ง ส่วนระดับชั้นอื่น ๆ ไม่มีการพบปะกัน นอกจากเมื่อมีปัญหาจึงเชิญผู้ปกครองของนักเรียนมาพบเป็นรายบุคคล ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับผู้ปกครองมีน้อย ส่วนการจัดกิจกรรมในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน โรงเรียนทั้งสองกลุ่มทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมเคารพธงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ อบรมนักเรียน แจ่งข่าวสาร และชมเชยนักเรียนที่ประพฤติดี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากจะจัดกิจกรรมเพิ่ม คือ อาจารย์ที่ปรึกษาเข้าโฮมรูมในห้องเรียนตอนเช้าก่อนเข้าเรียนเป็นเวลา 10 นาที ซึ่งทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาดูแล ติดตามผล นักเรียนในชั้นของตนได้มากยิ่งขึ้น ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากจะจัดกิจกรรมเพิ่ม คือ การทำสมาธิ (การสงบนิ่ง) หน้าเสาธง ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น

2.9 การจัดกิจกรรมภายในและนอกโรงเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย มีความถี่ของการจัดกิจกรรมภายในและนอกโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม ส่วนมากจัดกิจกรรมการแสดงดนตรี การจัดนิทรรศการ การประกวดมารยาท การแสดงศิลปหัตถกรรม การแข่งขันกีฬาภายในและนอกโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ นี้จะช่วยให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถ มีความประพฤติดี และสุขภาพแข็งแรง เห็นได้ว่าโรงเรียนทั้งสอง-

กลุ่ม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียน

2.10 กิจกรรมในเวลาที่เปิดสอน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากและน้อย กิจกรรมในเวลาที่โรงเรียนส่วนมากเปิดสอน ได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ภาษาไทย และดนตรี โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก เพิ่มกิจกรรมศิลปศึกษา เพื่อสนองความสนใจของนักเรียน ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย เพิ่มกิจกรรมสังคมศึกษา การใช้ห้องสมุด และกีฬา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวาง ส่งเสริมวิธีการค้นคว้าหาความรู้ และส่งเสริมให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี จะเห็นได้ว่า โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวาง เพื่อสนองความสนใจ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ และเสริมสร้างอุปนิสัยอันดีงามของนักเรียน

3. สถานภาพทางการศึกษาในค่านผลผลิต

3.1 จำนวนนักเรียนชั้น ม.3 และ ม.ศ.5 ที่เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลาของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก สูงกว่าของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย เนื่องจากความสามารถพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก สูงกว่านักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่ง ทำให้นักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก สำเร็จตามกำหนดเวลาสูงกว่า

3.2 จำนวนนักเรียนชั้น ม.ศ.5 ที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก สูงกว่านักเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย เนื่องจากความสามารถพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก สูงกว่า และความสนใจในวิชาชั้นสูงที่ต้องการศึกษาต่อไปแตกต่างกัน

3.3 การแข่งขันชนะเลิศค่านต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ส่วนมากจะชนะเลิศค่านกีฬา และค่านตอบปัญหา ค่านละ 2 ครั้ง

ด้านมารยาท 1 ครั้ง ส่วนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ส่วนมากจะชนะเลิศเพียงด้านกีฬา 1 ครั้ง การที่โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก ชนะเลิศการแข่งขันด้านต่าง ๆ มากกว่า เพราะโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก มีโอกาสการคัดเลือกนักเรียนมากกว่า การแข่งขันชนะเลิศของนักเรียน นำมาซึ่งชื่อเสียงของโรงเรียน อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้นักเรียนไปสมัครเข้าเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก บางโรงเรียนควรปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ ได้แก่ หนังสือในห้องสมุดควรซื้อเพิ่มให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน คือ หนังสือ 5 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน พื้นที่โรงอาหารควรขยายให้เพิ่มขึ้น จำนวนส้วมของนักเรียนควรมีเพิ่มทั้งส้วมชาย และส้วมหญิง เคียงพยาบาล ตู้ยา (ชนิดตู้ตั้งพื้น) ในห้องพยาบาล เครื่องฉายโอเวอร์เฮด และเครื่องฉายฟิล์ม-สตรีป ควรมีจำนวนเพิ่มขึ้น ควรสอนเสริมนักเรียนที่เรียนดีด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมนักเรียนให้เรียนดียิ่งขึ้น และควรมีการตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนทุกระดับชั้น

2. โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย บางโรงเรียนควรปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด ควรซื้อเพิ่มให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน คือ หนังสือ 5 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน เพื่อให้มีจำนวนเพียงพอในการค้นคว้า จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้อง ควรได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน นักเรียน 40-45 คน ต่อห้องเรียน ถ้ามีนักเรียนน้อยกว่า 40 คน ต่อห้อง ควรลดจำนวนห้องเรียนเพื่อให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐ พื้นที่โรงอาหารควรขยายให้เพิ่มขึ้น จำนวนส้วมของนักเรียนควรมีเพิ่มทั้งส้วมชาย และส้วมหญิง เคียงพยาบาล ตู้ยา (ชนิดตู้ตั้งพื้น) ในห้องพยาบาล เครื่องฉายโอเวอร์เฮด และเครื่องฉายสไลด์ ควรมีจำนวนเพิ่มขึ้น ควรสอนเสริมนักเรียนที่เรียนดีด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมนักเรียนให้เรียนดียิ่งขึ้น ควรให้ทุนเรียนดีเพื่อเป็นแรงจูงใจนักเรียน ควรจัดกิจกรรมและให้บริการแก่ชุมชนมากขึ้น เพื่อส่งเสริม

ความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ควรมีการตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนทุกระดับชั้น และทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมซึ่งทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาพบผู้ปกครองของนักเรียนในชั้นทุกคน เพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

3. ผู้ปกครองของนักเรียนไม่ควรสนับสนุนให้นักเรียนไปสมัครเข้าเรียนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมาก เนื่องจากโรงเรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในด้านวุฒิของครู ประสิทธิภาพของครู พื้นที่ห้องสมุด จำนวนวารสารวิชาการ นิตยสารทั่วไป หนังสือพิมพ์ และโต๊ะ เก้าอี้ ในห้องสมุด จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาต่อห้อง พื้นที่ห้องแนะแนว พื้นที่โรงอาหาร จำนวนร่วมของนักเรียน จำนวนครุภัณฑ์สำนักงาน และครุภัณฑ์สนับสนุนการเรียนการสอน โครงสร้างการบริหารโรงเรียน งานวิชาการ การให้บริการห้องสมุด บริการสุขภาพ บริการแนะแนว งานปกครอง กิจกรรมในเวลาที่เปิดสอน ความดีของการจัดกิจกรรมภายในและภายนอกโรงเรียน ดังนั้นผู้ปกครองควรให้บุตรของตน เรียนโรงเรียนใกล้บ้าน เพราะประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่เกิดปัญหาการเดินทางไปเรียนของนักเรียน และจะทำให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีสถานภาพทางด้านตัวป้อน คือ นักเรียนใกล้เคียงกัน ซึ่งจะทำให้แต่ละโรงเรียนพัฒนาโรงเรียนของตนได้อย่างเต็มที่ ทำให้มีโอกาสส่งเสริมให้โรงเรียนมีชื่อเสียง, และในด้านผลผลิตของโรงเรียนก็จะดีขึ้นด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย